

Dümew sanjymy

Category: Kitapcy, Medisina, Sözler
написано kitapcy | 23 января, 2025
Dümew sanjymy DÜMEW SANJYMY

Düwew möwsümi ýetip geldi.

Düwewiň sanjymy (waksinasy, priwywkasy) bolsa ýok.

Koronawurusa ýoluksak, ölmə ähtimallygymyz bar, korona keseline dümew bilen bile ýoluksag-a, iş pyrryk – ölmə ähtimallygymy iki esse artýar.

Aýratynam howply topara degişli edilen adamlar üçin abanýan howp hasam ulalýar.

Şol sebäpli, dünýäniň akyllı-başly we näme etmelidiginu bilyän ýurtlary ýylda sarp edilýänindenem iki esse köp dümew waksinasyny satyn alyp goýdy. Meselem, Türkiýe bilen ilaty deň derejedäki Germaniýa 26 million kapsula waksinany taýýarlap goýdy.

Bize bolsa azyndan 20 million kapsula gerek.

On million alsalaran razy bolmaly bolduk.

Emma bary-ýogy 1 million 350 müň kapsula aldylar. Onuňam diňe 800 müni geldi

Ýagdaýdan bolsa howatyrlanmaýan ýok...

Gadyrdan ýolbaşçylarymyzam «korona waksinasyny oýlap tapdyk» diýip gygyryşýarlar.

Elimizde şunça biotehnologiya enjamlary bar, näme üçin dümewiň waksinasyny öndürip bilemezokka?

Ýeri, öndürmekdenem geçdik, näme üçin ýeterlik mukdarda satyn alyp bilemezok?

Lentany biraz yza saralyň, ýakyn geçmişi ýada salalyň...

2009-njy ýylda «doñuz dümewi» bardy.

Saglygy goraýyş ministri Rejep Akdag «doñyz dümewi ýokanju ymgyr uly möçberlere ýetdi, Türkiýede 21 million adama ýokuşar, sanjym işleri geçirilmese, azyndan 5 müň adam ýogalar» diýdi.

Şol wagt ilatymyz 72 milliondy.

43 million kapsula waksina satyn alyndy.

Nüfusumuz o tarihte 72 milyondu.

Termal kameralar oturdyldy.

Çünki, Meksikada başlap, ABŞ-dan Yewropa ýaýran «doñuz dümewi» gyzgynlygy aşa ýokary galдырыardy, dümewe ýolugan ýolagçylary anyklamak maksady bilen Stambulyn we Ankaranyň howa menzillerine termal kameralar oturdyldy.

Dokuz million daşary ýurtly turistiň gelen Antalya howa menziline bolsa termal kamera oturtmagy ýatlaryna düşürmediler, gynansak-da, «doñuz dümewinde» ilkinji pidamyzy Ankarada berdik.

Ilkinji ölüm uly howsalany özi bilen getirdi. Nezlä (prostuda) ýolugyp, burny akýan, organizminde ýeñilräk tapsyzlyk duýyan raýatlar «waý, dat, öldüm» diýip, hassahanalara eñdi.

Hemme meßelete bolşumyz ýaly, waksina meßelesinde-de ikä bölündik.

Lukmanlaryň ýarysy «hökman sanjym etdirmegi» maslahat berýär, beýleki ýarysy bolsa hökmanlygy ýok hasaplaýardy, halkyň pikiri bulam-bujar ýagdaýdady, näme etjeklerini bilenokdylar. Sol wagtlar hormatly halypam, kärdeşim Ugur Dündar bilen bile «Star Haber» geleşiginde işleyärdik, ylmy geňeş diýen zat ýokdy, ABŞ-dan göni ýaýlymda geleşik berdik, bu ugur boýunça iň tanymal alymymyz hökmünde-de professor Mehmet Özi ekrana çykardyk.

Ol “men sanjym etdirdim, aýalym etdirmedi” diýdi. Meseläni «ne ciş köýsün, ne kebab» etdi oturyberdi.

Pikirler mazaly bulaşdy.

Saglygy goraýys ministri ýangynyň üstüne eli kesewili gitmäge dowam edýärdi. Ol «bäş aýlap hiç kim bilen ogşaşmaň, elleşmäň» diýärdi.

Bu çykyşlar sebäpli dümewden has beter gorky-howsala, was-wasy ýokanjy ýaýraýardy.

Halk görgüli çagalaryny mekdebe ugratman başlady.

Bilim ministrligi Türkiýedäki ähli okuň jaýlaryny dezinfeksiýa etmek üçin okuwa dört günlüp arakesme berdi, ölçerip-biçip meseläni islän nokatlaryna getirdiler, bir okda iki towşan urdular, 29-njy okýabırda geçirilýän köpcülikleyín medeni

çäreleri ýatyrdylar!

Öñki saglygy goraýyş ministri MHP-niň halk deputaty Osman Durmuş orta çykyp, AKP-niň saglygy goraýyş ministrini geplemez ýaly etdi.

Satyn alynan waksinalarda **“adjuvant”** diýilýän maddanyň bardygyny, bu maddanyň ölüm howply täsirleriniň bolup biljekdigini aýtdy, «türk halkynyň kobaý (deňiz jojugy) ýaly ulanylýandygyny, pes hilli waksina edilýändigini» aýtdy.

Hakykatdanam şeýle ýalydy...

ABŞ-nyň Federal derman önemcilik edarasy ABŞ-da öndürilen «doňuz dümewine» garşı waksinalarda agzalýan maddany goşmaga hiç hili rugsat berenokdy.

Türkiýäniň Fransiýadan satyn alýan waksinalarynda bolsa şol madda bardy.

Göwreli zenanlara we çagalara abanýan uly howpdan söz açylýardy.

Bularam az bolýan ýaly, dinci metbugatam «zart» etdi-de, bolmajak gepini orta atdy: «doňuz dümewine garşı waksinalarda doňuz kletçatkalarynyň bardygyny» öñe sürdi.

Bazar mazaly bulaşdy.

Din işleri ministrliginiň telefonlaryna sorag barsy ýagdy: «Sanjym etdirmek jaýyzmy?» diýip soraýardylar. Şol bulaşyklygyň arasynda saglygy goraýyş ministri-de sanjym etdirdi. «Prezidentdir premýer-ministriňem sanjym etdirjekdigini» aýtdy. Çylşyrymly ýagdaý döredi.

«Asyryň lideri» şol wagtlar premýer-ministrdi, gahary geldi, saglygy goraýyş ministrine çagasyna käyeýän ýaly käyedi: «Men sanjym etdirmegi pikirime-de getiremok, bu iş mejburý ýagdaýda bolmaz, hiç kimi mejbür edip bilmersiň, menden bihabar meniň adymy beripsiň, derrew sözleriňi düzet!» diýdi!

«Asyryň liderinden» almytyny alan saglygy goraýyş ministri tut iýen bilbile döndi, dagy-duwara waksina sözünü agzyna almady.

«Asyryň lideri» žurnalistler bilenem gürlesdi.

«Sanjym etdirjek diýemde, soňky sözümi aýtmandym, özümce gyzyklandym, maşgala agzalarymam sanjym etdirmekçi däl» diýdi.

Waksina gürrüňine soňky nokat goýuldy...

Ýallakçy we heýjanelekçi metbugat serişdeleri «doňuz dümewi»

baradaky habarlaryny şarpa kesdi.

Şol güne çenli her gün gazetleriň birinji sahypasyny eýelän habar, şol minutdan başlap gazetiň gyra çüñkünde-de ýer almady.

Şol minutdan başlap «doñuz dümewinden» ýogalanlara «dümewden däl, pnevmoniýadan öldi» diýdiler.

Ölenleriň haýsy şäherlerde ölendigini ýazmagam gadagan edildi. «Asyryň lideriniň» özünü goramak üçin “ehinaseýadan demlenen çayý” içýändigini ýazdylar.

Millet ehinaseýa (kirpi oty) çayynы almaga eñdi.

Bularyň hemmesi gowy zat welin...

Bu waksinalar satyn alynanda, gadyrdan hökümetimiziň akyly nirededi?

«Asyryň lideriniň» jany jan-da, halkyň jany baklajanmy?

Bu möhüm soraglaryň jogaby tapmaça bolup galdy.

AKP-niň beýleki ähli skandalary ýaly halynyň astyna bukuldy.

Bary-ýogy dört million adam sanjym etdirdi. Agramyna agram gyzyl pul töläp alan millionlarça waksinamyz bolsa zibilden çykdy.

Sadece dört milyon kişi aşı oldu.

Ilatymyz 72 milliondy, 43 million kapsula satyn alynypdy.

Häzir ilitymyz 82 miliona ýetdi. Zordan 800 müň kapsula satyn aldylar.

Ýagdaý şeýlekä, häzirem...

“Näme üçin ýeterlik mukdarda dümew waksinasy alynmady” diýip soralýar.

Jan gardaşym... dümew sanjymyny etdirip-etdirmejegiňi sen has gowy bilyäňmi, ýa «asyryň lideri»?

Tudana mürepbesini iýiň, ehinaseýa otundan demlenen çay içiň, sesiňizi-de kesiň!

Ýylmaz ÖZDIL.

«SÖZCÜ» gazeti, 24.10.2020 ý. Medisina